

האח שהיה ראשון, וקיבל אח קטן למנהל

אהרן היה מנהיג העם לפני שמושה חזר ממדיין, ובכל זאת הכתוב מעיד שכשראה את אחיו הקטן ממונה – שמח בלב. מי שמצליח בזה מקבל בחזרה משפחה שלמה שלא נהרסה.

שמות כ"ז, כ' – ל', י' · פרשה 20 מתוך 54

מה קורה בפרשה

הפרשה נפתחת בשמן זית זך למאור, ועוברת לנושא המרכזי שלה: הכהונה. אהרן ובניו מתמנים לשרת במשכן, ומתוארים בפירוט שמונת בגדי הכהן הגדול – האפוד, החושן, המעיל, הציץ, המצנפת והאבנט. בחושן משובצות שתיים עשרה אבנים, אחת לכל שבט. הכתוב חוזר על התכלית פעמיים: "ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחושן המשפט על ליבו". הכהן הגדול נכנס פנימה כשכל השבטים על החזה שלו, כולל אלה שלא אהב. ואז שבעה ימי מילואים, וטקס חניכה ארוך. בסוף הפרשה מופיע מזבח הקטורת. ויש בה עוד דבר אחד, יוצא דופן: שמו של משה אינו מוזכר בה אפילו פעם אחת – הפרשה היחידה בתורה מאז לידתו שבה זה קורה.

ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחושן המשפט – על לבו.

שמות כ"ח, כ"ט · כל השבטים, בלי לבחור, על החזה

שלוש נקודות

- אור ציבורי הוא באחריות כולם.** ויקחו אליך שמן זית זך... להעלות נר תמיד – השמן נאסף מכל העם, לא מתקציב הכהונה. מה שמאיר לכולם צריך להיות ממומן בידי כולם.
- מי שמייצג – נושא את כולם, גם את מי שאינו סובל.** שתיים עשרה אבנים על הלב, בלי לבחור. נציג שמייצג רק את מי שהצביע לו אינו נציג.
- תפקיד אינו קניין פרטי.** בגדי הכהונה עוברים מדור לדור, ומי שמשרת בהם לובש בגדים שאינם שלו. מי שמתחיל לחשוב שהתפקיד הוא הוא, מתקשה מאוד לרדת ממנו.

אהרן · הבכור שנשאר מאחור

עיון

הוא היה המנהיג בשטח שמונים שנה. ואז חזר האח הקטן עם מטה ביד.

כדאי להיזכר בסדר הכרונולוגי. משה גדל בארמון ואחר כך ברח למדיין לעשרות שנים. כל אותו זמן אהרן היה בפנים, עם העם, בשעבוד. המדרש מתאר אותו כמי שהנהיג אותם בפועל.

ואז חוזר האח הקטן, אחרי היעדרות ארוכה, עם מינוי משמיים. והכתוב מספר משהו יוצא דופן. כשמושה מסרב לתפקיד בטענה שאהרן ייפגע, נאמר לו: "הנה הוא יוצא לקראתך, וראך ושמח בליבו".

ושימו לב לפרט האחרון: הפרשה שכולה עוסקת בכבודו של אהרן היא הפרשה היחידה שבה שמו של משה נעדר. יש רגעים שבהם הדרך היחידה לתת למישהו את מקומו היא לצאת מהתמונה.

מושגים בפרשה

היעדרו של משה

הפרשה היחידה מאז לידת משה שבה שמו אינו מופיע כלל. פרשנים קשרו זאת לדבריו אחרי חטא העגל – "מחני נא מספרך".

אורים ותומים

מנגנון שאלה שהיה נתון בחושן. לפי המסורת, האותיות שעל האבנים היו מאירות ומצטרפות לתשובה.

שמונה בגדים

הכהן הגדול לבש שמונה בגדים, וכהן הדיוט ארבעה. חסרון בגד אחד פסל את העבודה כולה.

אבות א', י"ב - שבת ל"א ע"א

בגמרא

הוי מתלמידיו של אהרן: אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

המשנה לא מציעה לחקות את משה. היא מציעה לחקות את אהרן – ודווקא בזה. והמדרש מפרט איך זה נראה בפועל: כששני אנשים רבו, היה הולך לזה ואומר לו שהשני מתחרט, ואחר כך לזה ואומר לו אותו דבר. וכשהיו נפגשים, לא היו יכולים אלא להתחבק.

שימו לב שזה כמעט שקר. והחכמים לא מתנצלים על כך – הם קוראים לזה תפקיד. מי שרודף שלום אינו עומד באמצע ומכריז מי צודק. הוא מייצר לשני הצדדים דרך לצאת בכבוד.

ומה יוצא לנו מזה: ברוב הסכסוכים סביבנו הצדדים כבר לא זוכרים על מה התחיל, והם רק לא יודעים איך לרדת. מי שמסוגל להעביר לצד אחד מסר קטן – "הוא שאל עליך" – עושה יותר מכל מי שמנסה להכריע. ובבית, זה ההבדל בין הורה שילדיו מפחדים לספר לו מה קרה לבין הורה שהם באים אליו ראשון.

רבי עקיבא איגר - פוזנא

סיפור

הוא סירב לשבת בראש, וטען שהאחר גדול ממנו.

רבי עקיבא איגר היה מגדולי הפוסקים בדורו, וידוע היה בענוותנותו עד כדי מבוכה של הסובבים אותו. מסופר שכשהגיע לאסיפת רבנים סירב לשבת במקום שיועד לו, וכשהתעקשו, טען שרב אחר שנכח שם גדול ממנו.

ידוע גם שבתשובותיו ההלכתיות היה כותב לרבנים צעירים ממנו בלשון של כבוד רב, ולעיתים חזר בו מדעתו בכתב אחרי שהראו לו קושיה. הוא לא הסתיר את זה ולא ניסח את זה בעדינות – הוא כתב במפורש שטעה.

וזה בדיוק המבחן של אהרן. קל להיות נדיב כלפי מי שרחוק ממך. הרבה יותר קשה כלפי מי שעומד בדיוק באותו תחום – האח, העמית, הבן. שם, ורק שם, מתברר אם השמחה אמיתית.

מבט קדימה

הכהן הגדול נכנס לפני ולפנים כשעל ליבו שתיים עשרה אבנים – שבט אחד שהתנהג יפה ושבט אחד שהתלונן, מי שתמך ומי שהתנגד. כולם על אותו לוח. אין אפשרות להשאיר אבן אחת בחוץ.

וזה שווה מחשבה לסוף השבוע. לכל אחד מאיתנו יש בבית או בעבודה אדם אחד שהיה נוח יותר בלעדיו. אנחנו לא חייבים לאהוב אותו. אבל מי שמצליח לשאת גם אותו – לא בהתנשאות, פשוט לשאת – מגלה שהוא נעשה קל יותר לעצמו. מי שיש לו רשימת אנשים שהוא לא מוכן לשאת, סוחב אותה על החזה כל היום.

וְרָאָה וְשָׂמַח בְּלְבָבוֹ.

שמות ד', י"ד - הפסוק שבגללו, לפי חז"ל, זכה אהרן לחושן על הלב

התוספת

בגובה העיניים - בינך לבין עצמך - אבות ב', א'

מי אתה כשאף אחד לא מסתכל

כולנו מתנהגים יפה כשמסתכלים. השאלה האמיתית היא מי אנחנו כשבטוחים שאף אחד לא רואה – כי שם, במקום הסמוי, נמצא מי שאנחנו באמת. משנה אחת מזכירה שהמקום הסמוי הזה פחות סמוי ממה שנדמה.

דַע מַה לַמַּעֲלָה מִמֶּךָ – עֵין רוֹאָה, וְאַזְנוֹ שׁוֹמֵעַת, וְכָל מַעֲשִׂיךָ בִּסְפָר נִכְתָּבִיו.

אבות ב', א' - רבי

לקחת מזה: השבוע, שימו לב לרגע אחד שבו אתם עומדים לעשות משהו אחרת "כי אף אחד לא רואה" – להשאיר עגלה באמצע החניון, לא להחזיר עודף עודף, לרכל על מי שיצא. עצרו, ושאלו: הייתי עושה את זה גם אם כולם היו רואים? ואם לא – אל תעשו. זו בדיוק היושרה.

בקרוב באתר binathalev.co

בינת הלב הוא אתר לימוד יומיומי – פרשת השבוע, אגדות חז"ל וחוכמה יהודית בשפה של היום. בכל עמוד הקונפליקט האנושי שמאחורי הטקסט, ובסופו דבר אחד מעשי לקחת אל השבוע. עזר לימודי בלבד. הסיפורים מסופרים בלשון חופשית – יש לעיין במקור. פרקי העיון אינם ציטוט מן המקורות; הפסוקים ודברי חז"ל מובאים בשמם.

טעון גניזה